

Social- och hälsovårdsutskottet

Statsrådets redogörelse om genomförande av Agenda 2030 Mot ett klimatneutralt välfärds-samhälle

Till framtidsutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om genomförande av Agenda 2030 Mot ett klimatneutralt välfärdssamhälle (SRR 3/2020 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för utlåtande till framtidsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- ledande expert Marja Innanen, statsrådets kansli
- socialråd Markus Seppelin, social- och hälsovårdsministeriet
- specialforskare Heli Kuusipalo, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- specialsakkunnig Kirsi Marttinen, SOSTE Finlands social och hälsa rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- professor Heikki Hiilamo, Helsingfors universitet
- dekanus Juho Saari, Tammerfors universitet
- professor (emerita) Anneli Pohjola.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

På FN:s toppmöte 2015 åtog sig Finland att genomföra det globala handlingsprogrammet för hållbar utveckling, Agenda 2030. Agenda 2030 innehåller sjutton mål som syftar till att avskaffa alla former av fattigdom och införa hållbar utveckling, där miljö, ekonomi och människa beaktas på lika villkor. Statsrådets redogörelse beskriver regeringens åtgärder för att uppnå de sjutton målen under den pågående regeringsperioden.

De viktigaste målen inom social- och hälsovårdsutskottets ansvarsområde är bland annat målet att avskaffa alla former av fattigdom (mål 1), målet för att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning, nå bättre kosthållning och främja hållbart jordbruk (mål 2), målet att garantera ett hälsosamt liv och främja välbefinnande för alla åldrar (mål 3), målet att uppnå jämställdhet och

Utlåtande ShUU 2/2021 rd

förstärka alla kvinnors och flickors rättigheter och möjligheter (mål 5), målet att verka för fortsatt inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning (mål 8) och målet att minska ojämlikheten inom och mellan länder (mål 10).

Social- och hälsovårdsutskottet yttrade sig om den första redogörelsen om Agenda 2030 från valperioden 2015–2019 (ShUU 3/2017 rd). I utlåtandet behandlar utskottet redogörelsen främst med avseende på åtgärder för att förebygga ojämlikhet och främja barns och ungas välfärd och hälsa. Utskottet betonade särskilt att åtgärderna för att främja barns och ungas välfärd och hälsa är av samhällelig betydelse på lång sikt.

Social- och hälsovårdsutskottet understryker att redogörelsen har beretts under exceptionella förhållanden till följd av coronapandemin. Pandemin har konsekvenser inte bara för ekonomin utan också för fattigdomen, ojämlikheten, välfärden, livsmedelsförsörjningen och utbildningen. Enligt redogörelsen har regeringens ekonomiska agenda på kort sikt ställts om i många hänseenden till följd av pandemin, även om utmaningarna på lång sikt i stor utsträckning är desamma som tidigare. Social- och hälsovårdsutskottet håller med regeringen om att det i och med coronapandemin är allt viktigare att satsa på sysselsättningsåtgärder, säkerställa social- och hälsovård på lika villkor och förbättra tillgången till social- och hälsovård. Sett i ett globalt perspektiv kan en pandemi i hög grad försvåra möjligheterna att uppnå målen för hållbar utveckling. Därför är det viktigt att satsa på att genomföra FN:s mål för hållbar utveckling, bland annat att uppnå universell hälsotäckning och fullgod social trygghet och att lyfta fram åtgärder för att backa upp hälsosäkerhet och beredskap inför pandemier och att stärka hälsosystemen.

Utskottet noterar att konsekvenserna av pandemin behandlas relativt knapphändigt i redogörelsen, trots att regeringen erkänner att pandemin intar en framskjuten roll. Pandemin och konsekvenserna av den drabbar i synnerhet personer som redan har det svårt, men till exempel i avsnittet om att avskaffa fattigdom ges konsekvenserna mycket litet utrymme. Det är, enligt utskottet, viktigt att konsekvenserna av pandemin och hanteringen av den sätts i relation till åtgärder för att avskaffa fattigdomen och till social rättvisa för de mest utsatta.

I inledningen till redogörelsen beskrivs det hur målområdena samverkar och är ömsesidigt beroende av varandra. Utskottet håller med regeringen om att målen för hållbar utveckling inte kan behandlas eller genomföras oberoende av varandra och att möjligheterna att uppnå målen beror på deras kopplingar med varandra. Exempelvis har människors hälsa, välbefinnande och arbetsförmåga stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Coronapandemin har i allt högre grad synliggjort kopplingen mellan miljöproblem och hälsa, och i förlängningen också sambandet med den ekonomiska utvecklingen. Trots att regeringen erkänner det ömsesidiga beroendet mellan målområdena behandlas målområdena fristående från varandra och utan att kopplingarna mellan dem specificeras. Vid sidan av ekonomisk och ekologisk hållbarhet talar redogörelsen om social hållbarhet utan att begreppet och dess innebörd definieras närmare. Det är viktigt att satsa på att studera de ömsesidiga beroendeförhållandena närmare och definiera social hållbarhet för att kunna hantera de totala konsekvenserna och bedöma hur målen har uppfyllts.

Redogörelsen ger en heltäckande beskrivning av Finlands åtgärder för att uppnå målen för Agenda 2030. I avsnittet Uppföljning och utvärdering av det nationella genomförandet av Agenda 2030 beskrivs också uppföljningen av läget för hållbar utveckling genom två särskilda indikato-

Utlåtande ShUU 2/2021 rd

rer. Trots att Statistikcentralens databank om genomförandet av FN:s indikatorer för hållbar utveckling i Finland nämns i redogörelsen, tillämpas den inte i utvärderingen av genomförandet och de planerade åtgärderna. Utskottet menar att bedömningen av åtgärderna i redogörelsen kunde underlättas om redogörelsen med hjälp av indikatorer skulle beskriva var Finland befinner sig när det gäller att uppnå målen för Agenda 2030 och hur de föreslagna åtgärderna påverkar målfyllelsen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att framtidsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 24.2.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Mia Laiho saml
medlem Kim Berg sd
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml
medlem Arja Juvonen saf
medlem Noora Koponen gröna
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Sofia Virta gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.